

נתיבות צדק

אמרות וחידושי תורה לפרשת השבוע וענינא דיומא

בס"ד

פרשת במדבר שבועות – מתן תורה

שֵׁאוּ אֶת רֹאשׁוֹ כָּל עֶדְתְּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפְּחוֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר שְׁמוֹת כָּל זָכָר לְגִלְגָּלָתָם (א ב)
מתוך חיבתו לפניו מונה אותם כל שעה כשיצאו ממזרים מנאן וכשנפלו בעגל מנאן לידע מנאן הנותרים כשצא להקרות שכינתו עליהם מנאן, בלחץ זניסן הוקם המשכן ובלחץ בלחץ מנאס (קס"י).

לכאורה, אומר המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין, אין שום מצוה בפרשת במדבר, אבל האמת היא שיש בה הכל!

שהרי הרמב"ן (בסוף פרשת בא) כתב שכוונת כל המצוות הוא שנכיר את בוראנו ונודה אליו שהוא בראנו. ולהגיע לזה מגיעים על ידי שהלב נמשך אחרי השי"ת, ועל ידי שמכירים ורואים את אהבת ה' אלינו, הלב נמשך אחרי השי"ת.

כשנתבונן בפרשה זו - "מתוך חיבתו לפניו מונה אותם כל שעה", מהחיבה הגדולה שיש להשי"ת אלינו אפשר להגיע לנקודת כל המצוות - "שנכיר את בוראנו ונודה אליו שהוא בראנו".

* * *

פעם בערב החג, נשאל רבינו הגדול הגאון רבי אלעזר מנחם מן שך כיצד מגיעים לשמחת יום טוב, שהיא מצוה מדאורייתא.

וענה: "בקידוש תדע".

תמה האברך על התשובה.

הסביר לו רבינו הגדול: "הלא ישמעו אזניך מה שפיך מדבר! כשאתה נותן שבח והודיה לבורא עולם אשר בחר בנו מכל עם – ורוממו מכל לשון – וקדשנו במצוותיו. ונתן לנו – באהבה! – מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון – אני, כשאני חושב על כך, חפץ אני לרקוד – ואתה שואל כיצד מגיעים לשמחת יום טוב?"...

❧

בל אחד ואחד צריך לדעת את מקומו ותפקידו.

איש על דגלו באתת לבית אבתם יוזנו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִזֶּגֶד סִבִּיב לְאֵהֶל מוֹעֵד יִזְזוּ (ב ב).

בשם ה"חידושי הרי"מ" הביאו: השבח של הדגלים הוא שעל ידם יהיה כל אחד מכיר את מקומו. ועוד הביאו בשמו: מה שקורין לעולם פרשת במדבר לפני חג השבועות, משום דכתיב בפרשה זו איש על דגלו באותות וגו', היינו שכל איש יהיה על מקומו הראוי לו, וזה מצות הגבלה (ליקוטי הרי"מ).

ובגמרא (ערכין י"א) אמרו: לוי משורר ששיער או "שוער" ששורר חייב מיתה.

רבינו הגדול הגאון רבי אלעזר מנחם מן שך כותב במכתב לישיבה בחוף לארץ: ... ואני מתפלא על הגבאים אנשי הדירקטוריום של הישיבה הקדושה לעשות לפי דעתם נגד דעת תורה של ראשי הישיבה, שבדין, דעת ראשי הישיבה מכרעת בכל ענינים הפנימיים של הישיבה וביחוד בכל מה שנוגע לרוחניות של הישיבה. ואין שום זכות לדעת בעלי בתים בזה, ומחויבים לשמוע ולציית רק דעת תורה של ראשי הישיבה שיחי'...

ואתם אנשי הדירקטוריום שיחי' דעו זכותכם גדול מאוד בהחזקת ישיבה... לכן אנא אבקש מכם בכל לשון של בקשה לטובתכם אל תפסידו כל זאת בידים...

סיפר רבינו ראש הישיבה: סיפר לי הרב זצ"ל מפנונביז' זצ"ל, כשהישיבה בפנונביז' הייתה במצב כספי קשה, הרב הלך לר' יעקב רוזנהיים נשיא אגו"י לבקש את עזרתו, והנ"ל אמר לרב שיש גביר בפרנקפורט, שאם הוא יקבל מכתב מה"חפץ חיים" הוא ודאי יתרום.

הרב אמר שהוא חשב לעצמו, מכתב מה"חפץ חיים" זה בכיס שלו... שהרי הרב היה ממש כבן אצל הח"ח, וכשהרב הגיע לח"ח וביקש מכתב, הח"ח לא הסכים לתת לו מכתב, מיד אמר הרב לח"ח, תמיד

כשאני מגיע לרביה, (כך הרב היה קורה לח"ח), הרביה שואל אותי מה שלום הנכדים, ובאמת זה ככה, שאני בן של הרביה אז התלמידים שלי הם נכדים של הרביה, ועכשיו הנכדים מבקשים מכתב...

אמר לו ה"חפץ חיים": אני יענה לך במשל, בצבא יש עמדות שעומדים מאחורי שקי חול ויורים משם, ואם מגיע האויב לאחד מהעמדות החיילים מהעמדות האחרות עוזרים לו, אבל זה הכל אם זה לא יהיה על חשבון העמדה שלו, אבל אם ע"י שהוא יעזור לחבר שלו העמדה שלו תהיה בסכנה, אז הוא לא הולך לעזור, כי הוא צריך קודם כל לשמור על העמדה שלו.

כך אמר ה"חפץ חיים", העמדה שלי זה "ראדין", וכל דבר שיפריע ל"ראדין" אני לא יכול לעשות, התורם הזה הוא מהתורמים הגדולים של ישיבת ראדין, ואם אני ייתן לכם מכתב, הוא יתרום לפונדיוז', אבל הוא יפסיק לתרום לראדין, כי כל מה שהוא תורם לראדין זה בשביל לעשות לי נחת רוח, ואם הוא יעשה לי נחת רוח ע"י שיתרום לפונדיוז', אז הוא לא יתרום לראדין, אלא מה תגיד, שאני כן מתערב בהרבה דברים, אני יושב בראדין ויורה לכל העולם...

סיים רבינו ראש הישיבה: בחור צריך לדעת שהעמדה שלו זה שהוא יצא גדול בישראל אם אפשר באותו הזמן גם לדאוג לחברותא ולחבר חדר, טוב, אבל העמדה שלו זה הוא, שיהיה גדול בתורה.

רבינו ראש הישיבה היה מזכיר הרבה את דבריו של הרב זצ"ל מפוניבז' שאמר לבחורים, "תפקידכם הוא להיות גדולי תורה"! והיה בכל הזדמנות מעורר, שהתפקיד היחיד שלנו הוא ללמוד תורה, ללמוד וללמוד, אין לנו שום עסק אחר חוץ מלימוד התורה.

סיפר רבי משולם דוד הלוי סאלאווייצקי: בזמן שה"בית הלוי" כיהן כרבה של סלוצק, ראה בליל יום כיפור את אחד הגבירים הנכבדים בעיר, יושב בירכתי בית המדרש בין העניים ופשוטי העם, ואומר תהילים יחד עימם. גער בו ה"בית הלוי" ואמר לו שמקומו אינו שם, והמשיל זאת במשל: בצבא יש סוגים שונים של חיילים; יש חיילים שנלחמים ביבשה, יש שנלחמים בים, ויש שנלחמים מן האוויר. ומלבד חיילי הקרב יש חיילים שאינם מחזיקים כלל בכלי נשק, הם משרתים במטבח, ומכינים את האוכל לחיילי הצבא. אך הצד השווה שבכולם; כל חייל שמשתמט מהצבא דינו משפט מוות. חייל שתפקידו להילחם בשדה הקרב, כאשר עוזב את הקרב ומצטרף לחיילים העובדים במטבח, - הריהו משתמט מתפקידו, ואף לו צפוי משפט מוות...

אמר ה"בית הלוי": לכל אחד מישראל יש את התפקיד המיוחד שלו, לעשירים ולגבירים נועד התפקיד לעסוק בצרכי צדקה, ואם הגביר הולך ויושב בין העניים ואומר תהילים כל היום, הריהו משתמט מתפקידו האמיתי!

כשאנשים שטחיים יראו ילד שעוסק בחסד והטבה בצורה נפלאה, כל היום כולו הוא רץ ממקום למקום פה הוא סוחב סלים לזקן, ופה הוא עושה קניות לשכן, ופה ופה... ומפעם לפעם הוא מאחר לחידר בשביל שהיה טרוד בחסדים...

משבחים אותם שטחיים בהתפעלות, "איזה ילד מיוחד... ירבו כמותו בישראל... הלוואי שכל הילדים היו מתנהגים כמותו..." אבל זו היא שטחיות!! השקפת התורה אומרת, הילד הזה עזב את העמדה שלו!! העמדה של ילד בישראל היא תורה ותורה ורק תורה! תפקידו היא אחד - לגדול בתורה ויראת שמים!! נכון חסד זה מצוה גדולה, אבל אם בשביל זה הוא צריך לעזוב את העמדה שלו - אין זה תפקידו!!

רבינו הגדול הגאון רבי אלעזר מנחם מן שך כותב במכתב במענה לשאלה בענין התעסקות תלמידי ישיבה בקירוב רחוקים: ... בדרך כלל בחור בן ישיבה שצריך לעלות בתורה ויראת שמים, שמתעסק בעוד משהו, אף אם זה מצוה, זה יפריע לו בהכרח בעליו. וכשתעלה בלימוד ותצליח להיות גדול בתורה, אפשר אז להשפיע הרבה יותר ממה שאתה תוכל להשפיע עכשיו.

פעם הגיע אל היכל ישיבת "פונדיוז" באמצע הסדר, עני המקבץ נדבות, ופנה אל אחד מתלמידי הישיבה בבקשה כי ייגש הוא אל בני הישיבה בכדי להתרימם, שכן סביר להניח כי אם אחד מבני החבורה יתרים את הבחורים - ההיענות תהיה גבוהה בהרבה.

כשלעצמו, מוכן היה אותו תלמיד לעשות את החסד עם אותו עני ולהתרים את בני הישיבה עבורו, הוא לא ראה כל פחיתות כבוד במעשה החסד אשר יכול להועיל לזולתו, אולם מאחר והיה זה בעיצומו של ה"סדר", הבהיר כי עליו לגשת לפני מעשה אל **רבינו הגדול הגאון רבי אלעזר מנחם מן שך**, ולבקש את רשותו.

ואכן, הוא ניגש אל רבינו, סיפר על בקשתו של העני ואף הביע את נכונותו לעשות את מעשה החסד האמור, אולם רבינו אסר עליו לעשת זאת - "באמצע הסדר? בשום פנים ואופן!!" - הבהיר נחרצות.

אותו עני, אשר הבחין מרחוק בתגובתו של רבינו, והבין כי אפסו סיכוייו – ניגש בעצמו אל רבינו והתחנן בפניו כי יאפשר לתלמידו להתרים את חבריו עבורו, אולם רבינו, על אף מידת הטוב הגדושה אשר טבועה היתה בו, - סירב בתוקף. "הכל טוב ויפה, המעשה אצילי, המצוה גדולה, הזכות נפלאה, אולם באמצע הסדר – אין על מה לדבר!!!"...

ה"חזון איש" קרא לאחד מראשי העסקנים והורה לו להפסיק מפעילותיו, ואמר לו: "כשם שיש בגוף האדם חלוקת תפקידים, כל אבר ותפקידו, ואין הראש עושה את מלאכת הידים, כך בעם ישראל, אחד מיועד למלא תפקיד של מוח ולא של ידיים... חזור לתורתך, כי לכך נוצרת!"

ערב שבועות – שלשת ימי הגבלה

עברנו כמעט את כל ימי הספירה - ימי ההכנה לקראת מתן תורה ואנחנו מתקרבים ליום מתן תורה. מקובל לנו מרבותינו ששבועות הוא יום הדין על תורה, וכך אמר **רבינו הגדול הגאון רבי אלעזר מנחם מן שך**: **רבי איסר זלמן אמר בשם הנצי"ב שכתוב בר"ן** דכמו שאמרו חז"ל ארבעה ראשי שנים הן, כך הכלל בכל ענין, שכאשר מגיע זמן ההתחלה שלו הוא יום הדין שלו וראש השנה עבורו. האדם נידון בתשרי שבו נברא האדם, וכך זמן מתן תורה הוא ראש השנה על התורה, שכיון שהוא יום מסוגל לקבלת התורה, הוא יום הדין על התורה שניתנה בו, ובו נקבע כמה עליה בתורה ועזר ה' יהיה לכל אחד, כי אלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו וצריך סייעתא דשמיא, כדאמרו "לאוקמי גירסא סייעתא מן שמיא".

חג השבועות, היום שבו תלוי כל לימודנו במשך השנה הבאה, כבר עומד אחר כתלנו, כל אחד ואחד מאתנו שואף להתעלות ולגדול בתורה, וכל אחד יודע גם כן כמה עגמת נפש וצער היו לו במשך השנה שעברה, על זה שלא למד וידע כפי שבאמת רצה, כמה קנאת סופרים היה לו כשראה את חברו מתענג בתלמודו, ואילו הוא, לימודו קשה עליו כברזל, והכל נקבע בשבועות של השנה שעברה!

בשיחה שנשא **רבינו הגדול הגאון רבי אלעזר מנחם מן שך** בערב שבועות אמר: מדרך העולם היא, שכשעומדים בערב ראש השנה, עשרת ימי תשובה, ערב יום הכיפורים, בכל מדרגה שכל אחד נמצא, הוא מגיע לקצת יותר רצינות, אצל אחד יותר ואצל השני פחות, אבל המצב עושה איזה רושם כל שהוא על כל אחד... וכל שכן שביום הכיפורים עצמו האדם מתקרב יותר, יש דין! ונתנה תוקף קדושת היום! והנה כשמגיעים לערב שבועות, מה האדם חושב ומה הוא מרגיש? היו ימי ספירה, לא יכלו להסתפר ולשמוח, וכשמגיע שבועות הנה כבר אפשר להסתפר ולשמוח ולשיר... אפילו שבלי שבועות לומדים כל הלילה, אבל לא מרגישים את הרצינות, זה נראה יותר כמין "טקס", לומדים ושרים...

ואילו כשנתבונן, הרי ראוי היה שיהיה הפוך מן הקצה אל הקצה, הפחד בערב מתן תורה היה צריך להיות גדול יותר מהפחד בערב ראש השנה! הנה מובא בטור (או"ח סי' תקפ"א), ישראל לובשים לבנים ומתעטפים לבנים וכו' ואוכלים ושותים ושמחים בראש השנה, לפי שיוצאים להם נס, ואם כן כאשר האדם מתפלל ומבקש, ומכין את עצמו לראש השנה, יש הבטחה שמוציא דינם לכף זכות וקורע להם את גזר דינם ומכפר להם, אבל בשבועות שהוא זמן מתן תורה, הרי היום טוב אינו כזכר למתן תורה שהיה פעם, אלא כפי שמברכים "שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה", כעת הוא זמן מתן תורה, ובו צריך כל אחד לזכות לקבלת התורה, לזכות לקבל את כל התורה! וביום הדין הזה אין את ההבטחה שיעשה להם נס ויצאו זכאים בדין, אפשר שחס ושלום לא נזכה... ואם כן איך אנו צריכים להראות בימים אלו...

בספר **"יערות דבש"** כתב, שבעשרת ימי תשובה באה לאדם התעוררות מן השמים, לתשובה ויראת השם, ואף שמפליג לדברים אחרים, מכל מקום לבו דופק בתשובה, והוא, כי הקב"ה מעורר אותנו בימים אלו לתשובה.

מעתה יש להבין, הקשה **רבינו ראש הישיבה** שאיפת השאיפות של כל בן ישיבה, של כל ילד בחידור, היא להיות למדן - להבין את מה שהוא לומד, ולחדש חידושי תורה, ובלעדי זה חיינו אינם חיים, ובמה נשתנו אם כן הימים הנוראים – שאז הקב"ה מעורר אותנו לתשובה, ומכאן זה כל אחד "לבו דופק בתשובה" - משלושת ימי הגבלה שבהם כל הבנין הרוחני שלנו לשנה הבאה עומד על הפרק, ואין הקב"ה דופק על לבנו לעורר אותנו קודם יום הדין?

וביאר לא על דרך הפשט: טבעו של עולם הוא, שכשחיינו של אדם זורמים במסלול רגיל, וכביכול רואה עולמו בחייו שהכל הולך אצלו על מי מנוחות – אין הוא מתעורר מעצמו לשוב בתשובה, להיות נכון

לימים הנוראים בהם יבוא לדין על מעשיו, ולזה, מחסדי ה' הוא שמעוררים אותו מן השמים לתשובה, ומכניסים בו את חרדת הדין.

לא כן כשאדם נתון בצרה, והשנה עברה עליו בצער, ביגון ואנחה, הוא, יודע היטב שימי הדין לפניו, עבורו, הימים הם ימים נוראים ממש פשוטו כמשמעו, ואין הוא צריך לשום קול שיחריד אותו מרצו לאמור: הנה יום הדין.

ועתה הבה נתבונן בעצמנו ונראה מה המצב שלנו בתורה, וכי אין אנחנו שבורים ורצוצים מחוסר הבנה בסוגיא...? ואם יש לשאול, הרי שיש לשאול שאלה אחרת, שהיא קיימת ועומדת במצב הכאוב שלנו: האם הקב"ה צריך לעורר אותנו שנתפלל היטב ב"אהבה רבה", ונתחנן על נפשנו שנזכה ויתן בלבנו להבין ולהשכיל, אתמהא!!! (שיח צדק - שבועות).

* * *

רבינו ראש הישיבה זצוק"ל אמר בתו"ד בוועד בתחילת זמן קיץ: אנחנו תמיד מזכירים מה שכתוב בספרים שכל ההבנה מה שאדם זוכה במשך השנה נקבע בשבועות, **בשבועות יכתבון ובשבועות יחתמון, מי יהיה למדן ומי לא יהיה למדן**, זאת תפילה נוראית של נתנה תוקף, אפשר להגיד את זה בשבועות, **כל מה שאדם לומד, כל מה שאדם מבין ומחדש בתורה כל השנה, זה נקבע בשבועות.**

בשבילנו זה הרי נורא, מה הפשט בזה, קבלנו בהר סיני חלק בתורה, אבל **בכל מתן תורה ומתן תורה שבכל שנה נקבע כמה נוציא בשנה הזו מהחלק הזה**, בכל שבועות אתה מקבל חלק במטמון, אותו מהלך שהיה אז אבל עכשיו מתחילים לחלק את זה, יש שנים טובות יותר ויש שנים פחות טובות, וכל אדם שלמד תורה בחיים שלו יודע שהיה שנים עם אותה התמדה עם אותה יגיעה ואפילו עם אותה יראת שמים, אבל הוא קבל פחות בשנה הזאת, **והסיבה היא ה"ערב שבועות"**, שהוא לא בא מספיק מוכן לקבלת התורה. וכתוב מפורש בספרים **"ודבר זה תלוי לפי הכנת כל אחד ואחד"**, המטמון הוא אותו מטמון, אבל השאלה כמה תקבל השנה, זו היא מציאות ברורה שמי שמכין את עצמו לשבועות, מי שעובד את העבודה של ימי הספירה, הוא נכנס לשבועות כמו שצריכים להיכנס, הוא אחרי שבועות מתחיל להבין יותר, הוא קיבל יותר הבנה, הוא קיבל יותר חלק במטמון, מה שהוא הבין בשנה שעברה, הוא יבין עכשיו יותר, שהוא קבל עכשיו עוד דרגה, הוא עלה שיעור, הוא עלה בהבנה, הוא עלה בהעמקה הוא עלה בבחירות, זה מהשבועות, **ואם אין "ערב שבועות" אין "שבועות"**.

וזה לשון ה"שפת אמת" (בסוף דבריו על זה שיש קבלת התורה בכל שנה ושנה): "וזה ההתחדשות תלוי כפי הכנת כל אחד וכו' שיכין את עצמו לקבל חלקו בתורה על כל השנה".

מקובלים אנו מפי רבותינו, שכשם שראש השנה הוא יום הדין לחיים ולמוות, וספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו יתברך, ונגזר מי יחיה ומי ימות, מי יעני ומי יעשר, כן יום מתן תורה, אף הוא יום הדין לכל אחד ואחד מאתנו, עד כמה יתעלה בתורה, עד היכן תגיע השגתו, **וכשם שימי אלול קובעים את גזר הדין של ראש השנה, כך שלשת ימי הגבלה קובעים את הדין בשבועות.**

מבואר שהדין של שבועות כמה יהיה חלקו של כל אחד ואחד בתורה, תלוי בימים אלו - ימי הספירה, **וביותר שלשת ימי הגבלה!**

ובימים אלו ניתן סייעתא דשמיא מיוחדת להתחזק בתורה. כמה זה מחייב את כל מי שיודע מה זה תורה, מה פירושו שאני אזכה אפילו בקצת פחות תורה, לנצל את הימים האלו בהתמדה גדולה בתורה, בעמל התורה, ובתפילה בכוונה.

אנו בני תורה שכל השאיפות שלנו וכל הרצונות שלנו הם אחד, להיות גדולים בתורה, ללמוד וללמוד, להבין בלימוד, הצער הגדול שלנו הוא שלא מבינים את הלימוד, איך היה צריך להראות אצלנו הימים האלו, הרי כל עתידנו תלוי בימים אלו, כל שאיפתנו זה ללמוד וללמוד ולגדול בתורה, מה שווים לנו חיים בלי ללמוד, איזה טעם יש בחיים כאלו, האם יש לנו טעם בחיים של "לאכול ולשתות"? הרי לנו אין זה חיים כלל - בלי ללמוד ולהבין בתורה.

* * *

איך נכין את עצמנו ליום הדין הבא עלינו.

הדבר הראשון שמוטל עלינו בימים אלו הוא ללמוד בהתמדה ולהשקיע את עצמנו בתורה. ולהתפלל בכוונה "אבינו האב הרחמן המרחם רחם עלינו ותן בליבנו להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד", ודבר נוסף המוטל עלינו הוא, לשמור את הפה מכל דיבורים אסורים.

בספרים כתוב שכמה שאדם משתוקק לתורה בימי הספירה, באותו מידה יזכה לקבל תורה בשבועות.

קורה שאנחנו מנסים ללמוד ולא הולך.. לומדים ולא מבינים.. מנסים ללמוד ופתאום מגיעים לנו כל מיני מפריעים.. ואנחנו בוכים, רבש"ע, אני רוצה ללמוד אני רוצה להבין... וכאן באים חז"ל ואומרים לנו, עכשיו הזמן לבכות "ותן בלבנו בינה להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד". כמה שעכשיו נבכה ונשתוקק לתורה, פחות נצטרך לבכות אחר כך... ומעל הכל ללמוד בימים האלו בהתמדה גדולה, שהרי אין הכנה טובה יותר לקבלת התורה מלימוד התורה בהתמדה, וכמה שלומדים יותר משתוקקים יותר... ואם ננהג כך ונעזוב בימים האלו כמה שיותר את הדברים הקטנים בצד, נלמד בהתמדה ונתפלל בכוונה, נזכה להגיע ליום מתן תורה הבעל"ט ולקבל בו תורה כשאיפתנו, וכשאיפת הורינו ורבותינו.

רבינו ראש הישיבה זצוק"ל אמר בשיחה בראש חודש סיון: **אופן ההתקדשות שלנו לקראת מתן תורה הוא בעסק התורה עצמה**, שאין מה שמטהר ומצרף את האדם יותר מאשר "אמרות ה' אמרות טהורות".

המשגיח דליקווד הגה"צ רבי נתן וואכטפויגל היה אומר: הענין של ריבוי בתורה בשלשת ימי הגבלה ושבועות, אינו רק ענין סגולי, רק הואיל ואדם נידון בו על התורה, הרי אמרו חז"ל, "אין דנין את האדם אלא לפי מעשיו של אותה שעה" (ר"ה ט"ז), ולכן נזהרים להיות דבוקים בתורה בימים אלו, לזכות "באשר הוא שם" לתורה, לכל השנה כולה.

לשפוך את הלב בתפילה

כתב **"בספר חסידים"** וז"ל: **"אם ישאל אדם דבר שהוא שבח לבוראו, כגון על לימוד התורה, או דבר אחר מחפצי שמים, ושופך את נפשו עליו, הקב"ה שומע תפלתו, אף על פי שאין בו מעשים טובים"**. כמה זה מחייב אותנו בימים אלו להרבות בתפלה בכוונה, שזוכה לתורה, שבשנה הבא עלינו, נזכה ללמוד ולהבין בתורה - תפילה שגם בלי מעשים טובים הקב"ה שומע אותה.

רבינו הגדול הגאון רבי אלעזר מנחם מן שך אמר ששמע **מרבי איסר זלמן מלצר** ששמע מהנצי"ב שאמר "ביום שאינני בוכה בברכת "אהבה רבה" אינני מצליח לחדש חידושי תורה!

כתוב בספרים שישנה הבטחה שתפילה על רוחניות אינה שבה ריקם... אנחנו מבקשים רק רצוננו להיות למדנים, רצוננו להבין בלימוד, אנחנו לא צריכים שום דבר חוץ מזה! אבל להבין בלימוד זה הכל בשבילנו! ... להתחזק בתפילות, במיוחד ב"אהבה רבה", באהבה רבה צריכה להיות סערה בישיבה, כל בחור ובחור צריך להסעיר את עצמו ב"אהבה רבה" (מתוך דברי רבינו ראש הישיבה זצוק"ל בשיחותיו בערב שבועות)

בספר "פלא יועץ כתב: ומה טוב דבר בעתו, לשפוך נפשו בימים האלה ובזמן הזה שיזכה הוא ובניו לכתרה של תורה, ללמוד וללמד לשמור ולעשות.

בואו לא נהיה מהצועקים על לשעבר, אלא ננצל את הימים האלו לתורה ולתפילה ולשמור על מה שצריך לשמור, כך נזכה בעזרת ה' כולנו, לקבל חלק גדול בתורה בחג השבועות, ובשנה הזו נזכה ללמוד ולהבין בתורה, ולגדול לתלמידי חכמים.

* * *

השבת שלפני שבועות.

מדברי רבינו ראש הישיבה זצוק"ל

דבר ראשון **אנו נמצאים בסמוך לכניסת השבת העבודה מתחילה היום.**

ב"שפת אמת" (במדבר תרס"ד) כתב: "בשבת שלפני שבועות צריכין להכין לקבלת התורה, כי השבת ניתן קודם התורה שהיא הכנה לקבלת התורה" עכ"ל. שבת נצטוו לפני תורה מפני שמעלת שבת שהיתה ליהודים לפני מתן תורה היתה דרושה למתן תורה, וגם השבת שלנו היא הכנה פרטית למתן תורה שלנו.

המהר"ל כתב על שבת הגדול (מהר"ל הגש"פ עמוד י"ז) כל הדברים היוצאים לפועל בששת ימי המעשה נתעוררים בכח - בשבת הקודם.

ואותו דבר זה גם על שבת תשובה, וכתב שצריכים פעולה לזה, וביום הכיפורים יש ענין מיוחד בתשובה זו, וזהו יסוד שבת שלפני שבועות שבו מתעוררים כוחות השבוע ועלינו לפעול זאת בהתעוררות שלנו. **עלינו להקדיש שבת זו לתורה ולהיכנס לקבלת התורה.**

שבועות – מתן תורה.

חג השבועות אינו "זכר" למתן תורה, אלא בכל שנה ושנה יש קבלת התורה בחג השבועות.

ב"פסיקתא דרב כהנא" כתוב: אמר הקב"ה לישראל: בניי, היו קורין את הפרשה הזאת בכל שנה, ואני מעלה עליכם כאילו אתם עומדים לפני ה' סיני ומקבלין את התורה.

מבואר בפסיקתא, שבכל שנה ושנה, בבוקרו של חג השבועות כשאנו קוראים בקריאת התורה "את הפרשה הזאת" – היא פרשת מתן תורה, הרי זה כאילו אנו "עומדים לפני ה' סיני ומקבלין את התורה". והוסיף **רבינו ראש הישיבה**, דלכאורה הכוונה היא, שהוא באותו מצב ממש, באותו קירבת השם שהיה אז, שכביכול הקב"ה היה למטה ועם ישראל עמד כביכול קרוב אליו (כמבואר במכילתא, הביאו ברש"י שמות יט כ).

בספר **דרך ה' כתב הרמח"ל**, וז"ל: כל תיקון שנתקן ואור גדול שהאיר בזמן מהזמנים, בשוב תקופת הזמן ההוא יאיר עלינו אור מעין האור הראשון, ותחודש בנו תולדות התיקון ההוא וכו', ועל דרך זה חג השבועות למתן תורה, עכ"ל.

ובספרים כתבו, והנה אנו אומרים בפסח "זמן חרותנו" ובשבועות "זמן מתן תורתנו", והרי לכאורה הלשון אינו מובן הרי עכשיו אינו "זמן חרותנו" ואינו "זמן מתן תורתנו", יציאת מצרים ומתן תורה היה לפני הרבה הרבה שנים? אלא שבכל שנה ושנה בעת שאנו מקיימים מצוות החג, מתעוררת עלינו הארה גדולה כמו שהיה לאבותינו וכו' ולכן אנו אומרים בפסח "זמן חרותנו" וכו' וכן הוא בחג השבועות.

מבואר: שבכל שנה ושנה ישנו מתן תורה, כמו שהיה במעמד הר סיני. ולכן אומרים "זמן מתן תורתנו" משום שעכשיו ממש הוא זמן מתן תורה, מפני שבכל שנה בחג השבועות מקבלים אנו את התורה כמו במעמד הר סיני.

בירושלמי (ראש השנה פ"ה ח') איתא, ר' מרשיא בשם ר' אידי בכל הקרבנות כתיב חטא ובעצרת אין כתיב חטא, א"ל הקב"ה מכיון שקיבלתם עליכם עול תורה מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימכם. **ובקרוב העדה** שם כתב, בכל הקרבנות כתיב "ועשיתם שעיר עזים אחד לחטאת", ובעצרת לא כתיב לחטאת אלא "שעיר אחד", **שבכל שנה בעצרת הוא כיום אשר עמדנו לפני ה' סיני ומקבלים התורה מחדש וכו', הלכך אין שם חטאת ביום הזה.**

בגמרא שבת (קכ"ט) אמרו שאסור להקיז דם בערב שבועות מפני הסכנה, דנפיק ביה זיקא ושמיה טבוח דאי לא קבלו ישראל תורה הוה טבח להו לברייהו, ולכאורה צריך ביאור הרי הסכנה הייתה בזמן מתן תורה, ומדוע אם כן בכל ערב שבועות אסור להקיז דם? אלא לפי מה שנתבאר, שבכל שנה ושנה יש מתן תורה, וצריך קבלת התורה, אז הסכנה קיימת בכל שנה ושנה בערב שבועות וברור אם כן שאסור להקיז דם בכל שנה בערב שבועות.

ובספר **כף החיים** הביא: דבעת קריאת התורה יהיו אזני כל העם אל הספר תורה באימה מעין דוגמא מעמד הר סיני, ואף כי לפי דברי הרב ז"ל אין לעמוד בעת קריאת ספר תורה, יש לעמוד היום (בשבועות) בעת קריאת עשרת הדברות, מעין דוגמת קבלתם בסיני, והכי נהג מורי ז"ל וקהל עדתו עכ"ל.

כשם שחוזר מתן תורה כל שנה בחג השבועות, כך צריך שיהיה גם כן מציידנו איזה "קבלת התורה" בחג השבועות.

המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוויןשטיין אמר בשיחה: צריך לדעת כי בלי קבלה אין זוכים לגמרי, דלו יהיה שהקבלה אינה ברצון, מכל מקום בלי זה אי אפשר, כאשר ראינו שכפו עליהם הר כגיגית, ולכאורה למה היה דרוש קבלה כזו, והלא מוכרחים הם לקבל, רואים אנו מזה שאינו כן, דקבלה לו תהיה אפילו על ידי אונס וסיבות מכל מקום היא חשובה קבלה, ובלעדיה אין זוכים, ומבואר בספרים הק' וכן בחסיד יעב"ץ (בתחילת הפרק של קנין התורה) דבכל חג השבועות נוצץ אותו האור של מתן תורה, וצריך להכין את עצמו לקבלת התורה, אפילו אם הקבלה תהיה מצד דברים שאינם חשובים כל כך, ואינה הדרך האמיתי, מכל מקום צריך לחשוב אודות קבלה (ממזרח שמש).

רבינו הגדול הגאון רבי אלעזר מנחם מן שך אמר בתו"ד בשיחה בימי הספירה: בכל שנה מגיעים ימי ספירת העומר לפני חג השבועות, וצריך לקבל מושג ולהרגיש מהי קבלת התורה, קבלת התורה איננה בזה שמגיע ליל שבועות ויושבים ללמוד כל הלילה מבלי לישון, אלא העיקר הוא לקבל על עצמנו עול התורה כולה, את כל מה שכתוב, כי מי שמקבל את כל התורה מלבד דבר אחד הוא פורק עול אדוניו,

כמו שכתב ב"שערי תשובה" (ש"א או ו') והוא מומר לדבר אחד. האם יש לנו מה לענות על מה שאמרו חז"ל על הלומד תורה לפרקים? עכ"ד.

והקבלה היא על ב' דברים, האחד שמקבל על עצמו את לימוד התורה, להיות עמל ויגע בתורה, וכן הביא ה"פני משה": אמר להם הקב"ה, מכיוון שקבלתם עליכם עול תורה שניתנה בעצרת להיות עמל ויגע בה כל צרכיכם.

בספר **"לקט יושר"** הביא שרבו ה"תרומת הדשן" היה מנהגו ללמוד עם בניו בשבועות הלכות תלמוד תורה, מפני שבכל שנה מקבלים עול לימודה מחדש.

ועוד קבלה יש על קיום מצוות התורה, בספר **"לשון חכמים" מה"בן איש חי"** על סדר ליל שבועות, בבקשות שתיקן לומר כתב בתוך דבריו: והרי אנחנו מקבלים עלינו כל מאתים ושמונה וארבעים מצוות עשה, ושלוש מאות וחמש וששים מצוות לא תעשה, הכתובים בתורה וענפיהם. וגם כל מצוות דרבנן מדברי קבלה ומדברי סופרים וענפיהם.

נמצא, במתן תורה הקב"ה נתן תורה לעם ישראל, והיה גם כן מעשה קבלה של כל אחד ואחד שאמרו נעשה ונשמע, וכשכפה עליהם את ההר כגיגית אמרו שמקבלים את התורה, וכך במתן תורה בכל שנה ושנה בחג השבועות, צריך גם כן שתהיה לכל אחד ואחד "קבלת התורה" - שתהיה אמירה מצדו שהוא רוצה ומעוניין לקבל את התורה.

ואפילו אם נאמר שלא צריך שתהיה אמירה שהוא רוצה לקבל את התורה, אבל שלא יהיה אדיש כלפי קבלת התורה, ויתרה מזאת, פשוט שאדם מישראל שמעשיו יוכיחו שהוא אינו מעוניין לקבל את התורה – למי שלא רוצה לא נותנים!!

ואם כן מי שבשבועות יתבטל מתורה בשאט נפש, מצבו הוא שהקב"ה אומר אני רוצה לתת לך תורה, והוא אומר... רבוננו של עולם תורה שאתה רוצה לתת לי – אינה חשובה בעיני!! אינה מעניינת אותי!! – ולאחד שזה לא חשוב לו לא מענין אותו אין סיבה שיתנו לו!! – ויותר מזה, יש סיבה שלא יתנו לו!! הגמרא (סנהדרין) אומרת על הפסוק **"כי דבר ה' בזה ואת מצותו הפר הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בה"** (במדבר טו), כי זה נאמר על מי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק.

כתב רבינו יונה: כי אשמת הביטול מן התורה בעת היכולת לעסוק בה אש היא עד אבדון תאכל (שערי תשובה שער השלישי אות קע"ז).

כתב ה"חזון איש": כל רגע שמבטל מלימוד בלי סיבה מוכרחת גדול עווננו מנשוא. (קובץ אגרות).

כמה זה מחייב כל אחד ואחד מאתנו, לנצל כל רגע ביום הקדוש הזה – שיהיה כולו קודש! נכון חז"ל אמרו **"הכל מודים דבעינן נמי לכם"** – צריך לשמוח ביום טוב, צריך גם לנוח, אבל בזמן שאפשר ללמוד... שיהיה כולו קודש!

שבועות הוא יום הדין על תורה.

כתב השל"ה הק' וז"ל: חייב אדם לשמוח בזה החג ביותר, כי הוא יום שזכינו בו לכתר תורה וכו', והשמחה אשר ישמח תהיה שמחה רוחנית, להודות ולהלל לה' יתברך שנתן לנו התורה ולהתעורר מאוד בלבו להתקדש ולתקן מעשיו ולהיות מוכתר בכתר תורה, לקיים והגית בו יומם ולילה, כי היום הזה הוא יומא דדינא, וכמו שכתב בספר **"תולעת יעקב"** וכו' והעולם נידון ביום זה על התורה שניתנה בו וכו'.

רבינו הגדול הגאון רבי אלעזר מנחם מן שך היה אומר ששמע **מדודו הגאון רבי איסר זלמן מלצר** ששמע **מרבו הנצי"ב מוולוז'ין** שאמר בשם הר"ן, דחג השבועות הוא יום הדין על תורה.

ובאמת לאחר שנתבאר שבכל שנה ושנה בחג השבועות ישנו מתן תורה, וכל אחד אחד מקבל חלק בתורה, מתבאר היטב למה הדין על תורה הוא דווקא בחג השבועות, שהרי אם ביום הזה ניתן לכל אחד חלקו בתורה – ישנו דין כמה יקבל בשנה הזו מחלקו המיוחד בתורה שקיבל בהר סיני, וז"ל של הגה"צ **רבי אליהו אליעזר דסלר משגיח דישיבת פוניבז'**: וכיון דביום זה מתחדש מתן תורה, אזי ביום זה נקבע כמה חלק יקבל כל אחד מישראל בתורה.

הגאון רבי שמעון שקאפ ראש ישיבת "גרודנא" דיבר באחד השנים בחג השבועות על חשיבותו של יו"ט שני של גלויות, והזכיר מה שבחג השבועות האדם נידון במרום על עתידו הרוחני, ואמר: כמו שדנים את האדם בראש השנה על חייו, וחז"ל קבלו את הכח להגדיל את החג ביום נוסף לא רק אצלנו בעולם הזה אלא דגם הדין נמשך ליום נוסף, כך גם במרום נמשך "יום הדין הרוחני" ביממה שלמה נוספת. מכאן הפטיר רבינו "התעוררות לכל אדם שעוד ביכולתו עכשיו להתפלל על עצמו ולהכנס בעול תורה להמתיק דינו גם ביום השני, וצריך לנצל כל רגע לבל ילך לאיבוד (תורה יבקשו מפיהו).

סח הגאון רבי יעקב יצחק רודמן ראש ישיבת "נר ישראל", **הגאון רבי חיים צאנזער, בעל ה"דברי חיים"**, העריך עד מאד את ה"חתם סופר", עד שממש היה רודף אחריו לכבדו. אירע פעם שקבוצת חסידים של רבי חיים צאנזער אשר היו בדרכם להגיע אל רבי חיים לחוג במחיצתו את חג השבועות, התעכבה בדרך מחמת איזה אונס, ומכיון שלא היה עוד סיפק בידם להגיע אל רבם לפני הרגל, שמו פניהם אל העיר פרעשבורג ועשו שם את החג, במחיצתו של ה"חתם סופר". לאחר הרגל, כאשר עלו להקביל פני רבם רבי חיים צאנזער בתורת "תשלומין", שאל אותם רבי חיים: "מה ראיתם אצל ה"חתם סופר"? נענו התלמידים ואמרו: "מה שאנו רואים אצל הרבי בראש השנה, ראינו אצל ה"חתם סופר" בשבועות..."

לכשנתבונן אמר **רבינו ראש הישיבה**, נראה שיתכן אולי, שיום הדין של שבועות עולה בחומרתו על יום הדין של ראש השנה, שביום הדין של ראש השנה ישנה הנהגת שמים של מדת "ארץ אפים", שהגם שאינו ראוי, ולמעשה עונותיו של האדם אינם נמחלים, מכל מקום מדת הרחמים מעכבת את הגזירה, שמא יעשה תשובה ובכך ימנע את העונש מלבוא עליו.

לא כן ביום הדין של שבועות, צריך עיון אם יש בו הנהגה של מדת רחמים ומדת ארץ אפים, שיתכן, שמי שלא הכין את עצמו עד שבועות – לא זכה בדין, ואין לו אלא להמתין לשנה הבאה, (והדברים צריכים בירור), אך ראוי לנו שנקח כל זאת אל לבנו (**מדברי רבינו ראש הישיבה צוק"ל שיח צדק - שבועות**).

הנה בדין שיש בחג השבועות לא מצאנו שיש הנהגה של רחמים, אבל בכוחנו ליצור מדת רחמים, רבותינו זכרונם לברכה גילו לנו מהו המפתח לשערי רחמים, במדרש איתא: "רבי לוי אמר, מנין אתה אומר, שכל מי שיש לו בן יגע בתורה, שהוא מתמלא עליו רחמים, תלמוד לומר: "בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני". ואמר **רבינו ראש הישיבה**: שמה שהקב"ה מתמלא רחמים על מי שהוא יגע בתורה, אינו ממדת הרחמים הרגילה, שלזה לא היה צריך רבי שמעון בן מנסיא לבוא עם דרשה מיוחדת, שהרבה פסוקים מפורשים יש שהקב"ה רחמיו על כל מעשיו, אלא בודאי יש כאן לימוד מיוחד שהגיעה בתורה מעוררת בשמים את היד הגדולה, יד פשוטה המלאה רחמים.

רבי שמעון בן מנסיא אומר: אין לי אלא לב אביו בשר ודם, מניין שאפילו **הקב"ה מתמלא רחמים עליו בשעה שהוא יגע בתורה, תלמוד לומר: "ישמח לבי גם אני"**.

וייתכן שמשמים נתגלגל שביל של שבועות כולם לומדים בהתמדה ובעמל ובחשק יותר מכל השנה, בשביל שנגיע לדין הנורא בשבועות בבוקר עם מלא רחמים.

והדין בכל שנה ושנה בחג השבועות הוא על אותו החלק המיוחד שקיבל בהר סיני, כמה יזכה לקבל ממנו בשנה זו, כמה יזכה לחדש – להבין בתורה בשנה זו, וכמה קשיים יהיו לו בלימוד התורה.

וז"ל ה"שפת אמת": "בכל שנה ושנה מקבל כל אחד ואחד מישראל בחג הזה כל מה שעתיד להבין ולחדש בתורה". ובספר **"צורו החיים"** כתב: ישתדל האדם בפרישות קדושה בשלושת ימי הגבלה, ויתבודד הרבה שתהא, אימת שמים עליו, שהשגת חדושי תורה היא כעין נבואה וצריכה נבואה וצריכה הכנה כמותה, ולולי הפרישה מעסקי עולם וחסידות פיו ממותרי דבור, **לא ישיג חלקו כראוי, רק כמסתכל באספקלריה שאינה מאירה**.

מבואר בדבריו שבשבועות הדין הוא על ההבנה – הבהירות בלימוד - **באספקלריה שאינה מאירה**.

רבינו ראש הישיבה אמר בשיחה: בשבילנו אם חס וחלילה ייקחו מאתנו את ההבנה בתורה – נשב ונלמד ואפילו בהתמדה, אבל ייקחו מאתנו את ההבנה בתורה – איזה חיים זה...!!

אנחנו אומרים בכל יום ב"אהבה רבה" ותן בלבנו להבין ולהשכיל", אנחנו לא מסתפקים בזה שנשב ונלמד, ואף שזו זכות גדולה ועצומה, אבל זה לא שייך לזכות של מי שמבין את מה שהוא לומד, להבין גמרא להבין ראשון, להבין אחרון, להבין סברה, הן מצד האושר של האדם, כל אחד שלומד תורה מאושר, אבל זה בלי השוואה לאושר של מי שמבין טוב מה שהוא לומד, מי שמבין טוב מה הוא לא מבין זה גם מדרגה. וזה נקבע בשבועות - האם הלימוד שלך יהיה בהבנה – בבהירות או...

אנחנו הרי כל רצוננו ושאיתנו היא אחת, ללמוד ולהבין לגדול ולהתעלות בתורה, אין לנו שום רצונות אחרים, אילו השאיפות שלנו, ואילו גם כן כל השאיפות של הורינו ורבותינו מאתנו, שנגדל להיות גדולי תורה, והצער הגדול ביותר שיש לנו זהו הצער שלא מבינים בלימוד, ואם כן לנו יום הדין הזה של שבועות במידה מסוימת הוא יותר משמעותי, מיום הדין של ראש השנה ויום כיפור, אף שאז נידונים "מי יחיה ומי ימות" – חיים ומוות! ובשבועות הדין הוא "רק" על התורה, אבל מה הם חיינו בלי לדעת ללמוד, הרי אם יגידו לילד יהיה לך מאה עשרים שנה מאושרים, הכל יהיה לך! רק לא תדע ללמוד, בוז יבוז לו

הילד, ויאמר קח את הכל, על הכל אני מוותר, אני רק רוצה לדעת ללמוד! אין לי טעם בכאלו חיים, ואם כן בשבילנו הדין של שבועות הוא הדין של "חיים ומוות"!

הרב זצ"ל מפונביוז היה מזכיר תמיד את דברי **רבינו יונה** באבות, שאומר, אחד שיאמר למדתי כבר את כל התורה יותר אני כבר לא רוצה ללמוד, יהי רצון שהאיש הזה ימות! הבל הוא והבל ימינו! **האדם לא נברא אלא לתורה, ואם לאו למה לו חיים**, זה לא שאם הוא לא רוצה ללמוד תורה מענישים אותו במיתה, אלא שאין לו בשביל מה לחיות, בשביל מה הוא יחיה, בשביל לאכול ולשתות...

אשרינו מה טוב חלקינו שיודעים אנו להעריך את המתנה שאנו מקבלים ביום הקדוש הזה, נלמד בהתמדה, נתפלל בכוונה, ונודה להשם ששם חלקנו מיושבי בית המדרש ולא... ונזכה כולנו לקבל הרבה תורה ביום הזה, הרבה הבנה בתורה, שבשנה הבאה הלימוד יהיה ברור לנו, ונזכה להיות גדולי תורה.

ליל שבועות גודל קדושתו והשפעתו על קבלת התורה של כל אחד ואחד.

מנהג ישראל הוא, להיות נעורים בליל שבועות כל הלילה ולעסוק בתורה, והטעם כתב ה"מגן אברהם" שישראל היו ישנים כל הלילה והוצרך הקב"ה להעיר אותם לקבל התורה, לכך אנו צריכים לתקן זה. ומנהג זה התקבל בעם ישראל וכלשון ה"משנה ברורה": "וכבר נהגו רוב הלומדים לעשות כן".

בזוהר הק' מסופר על ליל שבועות אצל רבי שמעון בר יוחאי והחבריא, שממנו נלמד על גודל מעלת הלילה הקדוש הזה, והשפעתו על קבלת התורה של כל אחד ואחד בבוקר של חג השבועות, והוה רבי שמעון וכלהו חבריא **מרננין ברנה דאורייתא, ומחדשין מלין דאורייתא כל חד וחד מנייהו, והוה חדי רבי שמעון וכל שאר חבריא**, אמר לון רבי שמעון, בני, זכאה חולקכון בגין **דלמחר לא תעול כלה לחופה אלא בהדיכון, בגין דכולהו דמתקנין תקונהא בהאי ליליא וחדאן בה**, כלהו יהון רשימין וכתביבין בספרא דדכיתא, וקב"ה מברך לון בשבעין ברכאן ועטרין דעלמא עלאה (הקדמת הזוהר הק' דף ח ע"א).

בשבועות בבוקר מקבלים תורה, אבל שיעור הקבלה לכל אחד תלוי לפי הכנתו לקבלת התורה. יש הכנה בימי הספירה, ויותר מראש חודש סיון, ואחר כך, שלשת ימי הגבלה, נשאר לנו זמן חשוב להכנה שהוא ליל שבועות, ומבואר, שההכנה של ליל שבועות לקבלת התורה הוא השמחה בתורה, ועל ידי שמחדש חידושי תורה בלילה הזה, כך יזכה בבוקר לקבלת התורה כמאמר הזוהר הק' שהיה רבי שמעון וכל החברים מרננים ברננת התורה, וכל אחד ואחד מהם היה מחדש דברי תורה, ורבי שמעון היה שמח וכן שאר החברים, ואמר להם רבי שמעון, אשרי חלקכם כי למחר לא תבא הכלה – התורה, אל החופה אלא עמכם, משום שכל אלו המתקנים תקוני הכלה – מחדשים חידושי תורה, בלילה הזה, ושמחים בה.

ובזוהר הק' (פ' אמור דף צ"ח) איתא: חסידי קדמאי לא הוו ניימי בהאי ליליא והוו לעאן באורייתא, ואמרי, ניתי לאחסנא ירותא קדישא לן ולבנן בתרין עלמין – חסדים הראשונים לא היו ישנים בלילה הזה והיו עוסקים בתורה, ואמרו, **נבא לנחול ירושה קדושה לנו ולבננו בב' עולמות.**

ב"שפת אמת" (תרל"ט) כתב: בליל יו"ט זה יורד טהרה לבני ישראל כמ"ש בזוה"ק... **כי הקב"ה מטהר בני ישראל שהם יהיו כלים טהורים לקבל התורה...**

דכמו שהי' בשעת מתן תורה מקודם פרישה כדכתיב לך כו' וקדשתם כו' **כן בכל שנה (תרמ"א).**

וכן מובא ב"שפת אמת" (שבועות תרמ"ד): ענין הלימוד, להכין הלב לקבל התורה דכתיב לב טהור ברא לי אח"כ רוח נכון חדש, שצריכין מקודם לטהר הלב, ועיקר הטהרה בכח התורה ולכן איתא שבאה רוח טהרה בלבות ישראל בלילה זו, ועיקר הטהרה על ידי התורה כמו שכתוב אמרות ה' אמרות טהורות, והם מטהרין לאדם. כדכתיב וזרקתי עליכם מים טהורים הוא על ידי השפעת מי הדעת בלב ישראל שכשזוכה להאיר לבו **בהבנת דבר חדש בתורה זוכה לטהרת הלב** והתורה נקראת מים. **לכן צריך כל אחד לייגע עצמו בתורה בלילה זו למצוא איזה התחדשות השייך לנפשו ויזכה לטהרה.**

והנה גם זה נכלל במתן תורה, שהקב"ה נותן גם הכלים להיות מוכן לקבל התורה, והוא טהרת הלב. וכתב רבינו ראש הישיבה על דברי ה"שפת אמת": "וטהר לבנו לעבדך באמת" – אמת, זו תורה, על ידי אמת יהיה וטהר לבנו.

ובספר "כף החיים" (תצ"ד ס"ק ל"ה) כתב: אי בר הכי הוא ישתדל לחדש איזה חידוש בתורה והוא סימן טוב להתחיל לחדש ביום מתן תורה לכל השנה, ואם לא ניסה באלה ישתדל לידע חידוש בתורה אשר לא ידעו מקודם.

עוד ענין בלימוד בליל שבועות, מבואר ב"שפת אמת" (תר"ס) וז"ל: הלימוד בליל שבועות להראות חביבות התורה, כי כל חמדת עולם הזה בא מתוך הרעבון, ולפי רוב הרגילות מתמעט האהבה, והמרעיב עצמו אוכל לתיאבון, והתורה כל מה שעוסקים בה ביותר מתרבה אהבה וחמדת התורה, וע"י עסק

התורה בליל שבועות נתרבה הצימאון אל התורה, וכי כל צמא לכו למים, כמ"ש במדרש שנמשלו לדגי הים שגדלים במים ופותחים פיהם לכל טיפה של מים כאילו לא טעמו טעם מים, כן בני ישראל העוסקים תמיד בתורה חביב עליהם כל אות מהתורה כאילו לא טעמו דברי תורה מעולם.

רבינו ראש הישיבה הביא בשיחה את המעשה הנורא שהיה עם ה"בית יוסף" בליל שבועות, ואמר בתוך דבריו: כולכם בטח יודעים המעשה הנורא שהיה בליל שבועות אצל ה"בית יוסף", זה נדפס בשל"ה הק במסכתא שבועות (של"ה מסכת שבועות ל' א' מדפי השל"ה). דברים נוראים, כתב את זה רבי שלמה אלקבץ בכתי"י, שהיה מקושר – ביחד עם עם ה"בית יוסף". והשל"ה הק' כותב "להראות גדולת מעלת הלילה הזה אכתוב לכם מעשה שהיה קרוב לזמנינו, והעותק מכתב המקובל רבי שלמה אלקבץ המחבר של ה"לכה דודי"... אני משער שאין בחור ישיבה שלא ראה את זה, זה דברים שבאמת כל אחד צריך לקרוא בימים האלה.

והוא כותב: **'דעו לכם כי הסכמנו החסיד נר"ו (שזה הב"י) ואני עבדו ועבדיכם מהחברים, לעמוד על נפשנו ליל שבועות ולנדד שינה מעינינו, ות"ל כן עלה בידינו כי לא הפסקנו רגע רק אשר תשמעו ותחי נפשכם, וזהו הסדר שתקנתי וסידרתי בלילה ההוא וכו' (וישנם קהילות שעד היום נוהגים בתיקון לומר את הסדר הזה, וישנם ג"כ מנהגים אחרים) וכל זה באימה ביראה בניגון בטעם לא יאומן כי יסופר וכו', ואחר כך למדנו ע"ד האמת (- ז"א קבלה) ובעת שהתחלנו ללמוד המשנה ולמדנו שתי מסכתות זיכנו בוראנו ונשמע את קול המדבר בפי החסיד נר"ו קול גדול בחיתוך אותיות, וכל השכנים היו שומעים ולא מבינים, והיה הנעימות רב, והקול הולך וחזק (- כנראה לא היה זה קולו של הב"י ורק נשמע מהפה שלו), ונפלנו על פנינו ולא היה רוח באיש לישא עיניו ופניו לראות מרוב המורא והדיבור ההוא מדבר עמנו, והתחיל ואמר, שמעו ידידי המהדרים מן המהדרים ידידי אהובי (- אנחנו רגילים שאדם ככה אומר ידידי אהובי, אבל כאן מי אמר להם כך - השכינה!) שלום לכם, אשריכם ואשרי ילדתכם, אשריכם בעה"ז, אשריכם בעה"ב, אשר שמתם על נפשיכם לעטרני בלילה הזה, אשר זה כמה שנים נפלה עטרת ראשי ואין מנחם לי ואני מושלכת בעפר חובקת אשפות ועתה החזרת עטרה ליושנה'.**

כתוב פה דברים נוראיים, השכינה אומרת להם כך, 'אשר זה כמה שנים נפלה עטרת ראשי ואין מנחם לי, והם בלימוד שלהם, הלימוד שלהם היה מדרגות על גבי מדרגות, בלימוד שלהם הם החזירו את המצב של השכינה לקדמותו.

והוא ממשיך, **'התחזקו ידידי התאמצו אהובי (- רואים כאן את הלשון הזה בדקדוק כמה פעמים) שמחו ועלצו (- זה הדרגה הגבוהה של שמחה עד כדי ריקוד) ודעו כי אתם מבני עליה וזכיתם להיות מהיכלא דמלכא, וקול תורתכם והבל פיכם עלה לפני הקב"ה ובקע כמה אוירים וכמה רקיעים עד שעלה, ומלאכים שתקו ושרפים דממו והחיות עמדו וכל צבא מעלה להקב"ה שומעים את קולכם, והנני המשנה הא' המיסרת את האדם באתי לדבר אליכם, ואם הייתם עשרה הייתי מתעלה יותר ויותר אבל עכ"ז נתעלית' ואשריכם ואשרי יולדתכם ידידי אשר נדדתם שינה מעיניכם ועל ידיכם נתעליתי הלילה הזה ועל ידי החבירים אשר בעיר הגדולה עיר ואם בישראל וכו', לכן בני התחזקו ואמצו ועלצו באהבתי בתורתי ביראתי, ואלו הייתם משערים א' מאלף אלפי אלפים ורוב רבי רבבות מהצער אשר אני שרויה בו לא היתה נכנסת שמחה בלבבכם ולא שחוק בפיכם בזכרכם כי בסיבתכם אני מושלכת בעפר'.**

תמיד אומרים צער השכינה צער השכינה, כאן כתוב שיש כזה מושג, יש חפצא של צער השכינה, שאין לנו שום השגה מה זה החפצא הזה, וצער השכינה כזה גדול, ש'אלו הייתם משערים א' מאלף אלפי אלפים ורוב רבי רבבות' אפילו חלק כזה קטן, 'מהצער אשר אני שרויה בו לא היתה נכנסת שמחה בלבבכם ולא שחוק בפיכם', בכזה צער נוראי השכינה שרויה, 'בזכרכם כי בסיבתכם אני מושלכת בעפר', והוא ממשיך 'לכן חזקו ואמצו ועלצו בני ידידי המהדרים ואל תפסיקו הלימוד וכו', לכן עמדו בני ידידי על רגליכם והעלוני ואמרו בקול רם כיום הכפורים ברוך שם כבוד וכו' ועמדנו על רגלינו וקטרי חרצינו משתרין ואמרנו בקול כאשר נצטוונו וחזר ואמר אשריכם בני שובו אל לימודכם ואל תפסיקו רגע וכו', ועלו לארץ ישראל וכו', ואתם מתדבקים בי, והכבוד חופף על ראשיכם, וחוט של חסד משוך עליכם. ואלמלא ניתן רשות לעין, הייתם רואים האש הסובבת הבית הזאת. לכן חזקו ואמצו' וכו'.

ואחר כך בחצות הלילה חזר הדיבור פעם שנית, ודיבר שיעור שעה ויותר, וחזר לשבח הענין הלימוד ההוא, ואמר: ראו, השמע עם מדבר ככם" וכו' ע"כ מספר שלה"ק שהעתיק מכתיו"ק של רבינו שלמה אלקבץ.

נוצר מצב של הכנה לפני קבלת הדין, ולפני הדין על תורה, קודם ימי הספירה, ואחר כך ראש חודש סיון ושלשת ימי הגבלה, ובליל שבועות מתפללים מעריב בכוונה, ואחר כך לומדים כל הלילה בהתמדה, ומתפללים שחרית בכוונה, ובברכת אהבה רבה מתחננים בהתרגשות "אבינו אב הרחמן המרחם רחם

עלינו ותן בליבנו בינה להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד... את כל דברי תלמוד תורתך באהבה, אשרי מי המגיע לקבלת התורה ולדין על תורה בכזו הכנה!

אבל אפשר חס ושלוש במקום שהליל שבועות יהיה הכנה לקבלת התורה, הוא יהיה גורם לביזיון התורה! – למצב שמראה שאינו מעוניין חס ושלוש בתורה! אם במקום ללמוד הוא... ולא רק שהוא לא לומד, הוא מפריע לאחרים הרוצים ללמוד... מפריע לאביו ללמוד...

המנהג להיות נעורים בליל שבועות הוא להיות נעורים ולעסוק בתורה – אין שום מנהג להיות ער כל הלילה בלי לעסוק בתורה!! ברמ"א בהל' ראש השנה כתב ונוהגין שלא לישן ביום ראש השנה, וכתב שם במשנה ברורה: ויושב בטל כישן דמי...

בספר כף החיים הזהיר: שלא לדבר שיחת חולין כל הלילה, וכל שכן דברים בטלים, ולהתרחק ממקום שיש אסיפת אנשים, שדרכו של יצר הרע להכשילם לדבר דברי חול ומדבר לדבר יבואו חס ושלוש לדברים אסורים או לדברי שחוק.

בשיחה שמסר רבינו ראש הישיבה זצוק"ל
לתלמידי ישיבת "קדוש יעקב" בערב שבועות.

אמר בתוך דבריו: כתוב הרבה דברים גדולים על הלילה הזה, אבל כתוב את זה על מי שלמד את הלילה לא מי שפטפט בלילה, צריכים להיזהר בלילה מפטפוט קל, לא לפטפט, הלילה הוא קודש קדשים, זה לילה נוראי!

מתן תורה

שמעתי **מרבנו ראש הישיבה** שהמשיל את מצבם של עם ישראל במתן תורה: ידוע בעולם כשהמלך יוצא מהארמון ומגיע לאיזה עיר לבקר את נתיניו הוא לא מגיע בחינם, הוא מגיע לחלק מתנות... ולא סתם מתנות אלא מתנות שמלך נותן הם מתנות גדולות... וכל אחד ואחד מאנשי העיר כשהוא שומע שהמלך עומד להגיע לביקור הוא מחכה ומצפה לראות איזה מתנה הוא יקבל מהמלך...

וכשמגיע היום הגדול שכל כך חיכו וציפו לו, ההתרגשות הולכת וגוברת – הנה כבר המלך מגיע ויחלק מתנות... זהו יום קריטי לכולם מה יקבל כל אחד מהמלך... ויכול להיות שיהיו כאלו שלא רק שלא יקבלו אלא אף יקחו מהם את מה שהם קבלו בעבר...

כל באי בית המלך יודעים את חומרת המצב הנה הילדים שעכשיו הם ככה... ובערב יכולים להיות בצד השני... וכולם שרויים במתח נוראי האם הם יבואו הביתה בסוף היום הזה מלאים במתנות מהמלך או שיבואו הביתה עם כלום! כולם במתח קשה, ההורים במתח מה יהיה עם ילדיהם...

וכשהמלך מגיע ומכריז באתי לחלק מתנות כבר קשה להחזיק מעמד מהמתח... והמלך מקריא כל אחד בשמו, כל ילד בשמו, וילד אחד קבל מתנה עצומה והוא מאושר ושמח וצוהל – קבלתי מתנה מהמלך!! וכולם מקבלים אותו בשירה ובזמרה...! ולעומתו יהיו כאלו שיבואו הביתה בידיים ריקות... ויתביישו להראות את פניהם... המלך בכבודו הגיע לחלק מתנות ואני יצאתי בידיים ריקות!!

זהו מתן תורה!! הקב"ה כביכול ירד לעמו לחלק מתנות ולא סתם מתנות אלא את הדבר היקר ביותר שיש – התורה! והיו כאלו שיצאו ממתן תורה עם ידיים מלאות והיו שיצאו... כל אחד קיבל לפי מה שהוא ולפי איך שהוא הכין את עצמו.

ולא רק במעמד הר סיני היה כך אלא כך הוא הדבר בכל יום ויום, דהנה **בזוהר הק'** (הובא ביסוד ושורש העבודה השער הששי פ"א) כתב: **"מאן דאשתדל באורייתא כאלו קאים כל יומא על טורא דסיני וקביל אורייתא"** – מי שלומד תורה כאילו נמצא כל יום על הר סיני ומקבל תורה.

ובקבלת התורה שיש בכל יום כתב ה"נפש החיים" (שער ד' פ' י"ד): וגם עתה, בעת שהאדם עוסק בה בכל תיבה, אותה התיבה ממש נחצבת אז להבת אש מפיו יתברך כביכול, **ונחשב כאלו עתה מקבלה בסיני מפיו יתברך שמו**, לכן אמרו רבותינו ז"ל כמה פעמים – "והיו הדברים שמחים כנתינתן מסיני".

נורא!! בכל יום ויום כביכול הקב"ה מגיע ומחלק את המתנות הגדולות ביותר- התורה! וכמו שבמתן תורה היו שקבלו מתנות גדולות והיו... כך הדבר חוזר על עצמו בכל יום ויום!! כולם הולכים לחיידר ששם כביכול הקב"ה מחלק תורה לכל אחד, אבל אחד חוזר בסוף היום לביתו שש ושמח והוריו שמחים עמו ואין מאושרים מהם בעולם – בני קיבל היום כל כך הרבה תורה מהקב"ה!! ואילו חבירו חוזר הביתה ופניו נפולות... הוא גם יכל לקבל... ובמקום זה הוא חוזר הביתה ריק...!

וכך חוזר על עצמו כל בוקר ובוקר המתח הנוראי של ההורים – מה יהיה היום האם היום הבן שלי יזכה לתורה או חס ושלוש הבן שלי יחזור הביתה...

בספרו קונטרס בעניני חג השבועות הביא הגאון רבי חנוך העניך קרלנשטיין זצ"ל: בספר בנין עולם הביא מש"כ בספר "סדר היום", דאף שלמד כל הלילה מכל מקום לא יתבטל ח"ו מתורה ביום חג השבועות, ושלא יהא לימוד הלילה גורם לביטול ביום, אלא ינוח מעט ומיד ילך ללמוד ע"כ. ויש בזה גם ענין נוסף, שהרי כל מטרת הלימוד בליל שבועות ומטרת קבלת התורה הוא כדי להמשיך אח"כ כל השנה בעסק התורה, ואם ח"ו מיד למחרת ביום חג השבועות הריהו מתבטל מהתורה אזי נראה כאילו כל עבודת הלילה ועבודת קבלת התורה לא הביאה למטרתה ותכליתה, ולכן, אדרבה, ביום חג השבועות צריך להמשיך, את התנופה הלאה והלאה ולהוסיף אומץ עוד יותר ויותר.

ינחני במעגלי צדק

מחנהגותי ואמרותי של

מז"ר מרן ראש הישיבה הגאון רבי דוב צבי קרלנשטיין זצוק"ל

מרן זצוק"ל נתן צדקה לת"ת המרכזי בערב שבועות, ואמר, רבי חיים פלאגי אומר לתת צדקה בערב שבועות, נותנים.

* * *

ראיתי שמרן זצוק"ל הקפיד לעמוד באקדמות, ושאלתי, ואמר: אני לא זכרתי אם צריך לעמוד, אבל חשבתי, אקדמות זה דבר קדוש, ששאלו את החזו"א למה הוא עומד בקדושה דסידרא (אז לא ידעו את המקור לזה), אמר החזו"א, אי אפשר לשבת, אני חשבתי לפני אקדמות, איך אפשר לשבת...

* * *

בשבועות אחה"צ אמר מרן זצוק"ל: כבר קיץ... כבר מרגישים את השופר!

* * *

סיפר מרן זצוק"ל: ב"שמחת תורה" תש"י אחרי ההקפות, ישבנו אצל מרן ה"חזון איש" והוא היה מאוד שמח, ועמד ורקד עם כוסיות של יין, ואח"כ ישב ואמר: שהוא יקריא כעת קטע מהזוהר, (פעם ראשונה ששמענו ממנו זוהר), והקריא את המאמר "כשהיו ישראל שמחים בשמחת התורה הקב"ה אומר לפמליא דיליה חזו בני חביבי דמשתכחין בצערא דילהון ועסקין בחדותא דילי", ואמר, "זאגט אניגון אף דעם מאמר!" – "תגידו ניגון על מאמר זה!" והוסיף שב"קוסובה" היו שרים זאת. הבחורים שתקו מתוך יראת הכבוד. כשראה אותם שותקים, אמר להם: אם אין אתם אומרים אז אני אגיד, והחל לשיר בניגון (לא זה הידוע בעולם), ברגש גדול ובעמקות נפלאה... התחלנו לעזור לו, וכמה פעמים חזרנו על זה. זהו הניגון שמרן זצוק"ל היה שר בהתרגשות ובדביקות בישיבה.

* * *

בדרך לשחרית בח' סיון אמר לי מרן זצוק"ל, עכשיו יש שבוע בלי תחנון, אבל מרן החזו"א כן היה אומר תחנון, אבל בישיבות לא אמרו.

* * *

סיפר מרן: החזו"א אמר לגאון רבי אורי קלרמן זצ"ל (נלב"ע ה' סיון) של ייסע ביארצייט של אביו לקבר בירושלים, תלמד ויהיה לו יותר מזה.

סיפר מרן: כשהייתי נער צעיר בישיבת פוניבז', מאוד רציתי ללמוד עם רבי אורי קלרמן, שהיה אז בחור מבוגר יותר. אבל לרבי אורי היה חברותא, ומכל מקום רציתי... ניגשתי לרבי אורי ואמרתי לו: "אני רוצה ללמוד איתך, וכיוון שיש לך חברותא, נקבע ללמוד עד שהחברותא יגיע"..." הוא נעתר לבקשה, וכך עשינו. פעם זה היה עשר דקות, פעם רבע שעה, ופעם חצי שעה...

* * *

מרן הגיע לבקר את מרן הגר"ש אויערבאך, ומרן הגר"ש הגיע לביתו מהישיבה, ובכניסה לבניין מרן דחף את הגר"ש שיכנס ראשון, כך שוב במדרגות, וסיפר הגר"ש, שה"אמרי אמת" (נלב"ע ו' סיון – חג השבועות) היה בשערי חסד ור' חיים לייב אויערבאך דחף אותו שילך ראשון אמר לו ה"בית ישראל", אבא שלי הוא לא גנב שצריך לדחוף אותו...

סיפר מרן: הגאון רבי מנחם זמבה היה חסיד נלהב של ה"אמרי אמת" הוא היה נדחף אצלו כאחד החסידים, ופעם אמר: אני מעיד שכל ספר שיש ל"אמרי אמת" (היה ל"אמרי אמת" אוצר הספרים גדול מאוד) הוא יודע אותו מההתחלה עד הסוף.

מרן היה מספר בהתרגשות שזכה לראות את ה"אמרי אמת" שהביאו אותו על כסא לכותל המערבי.